

Hafan
Pori
Awduron A-Z
Chwiliad testun rhydd
Chwiliad testun rhydd

English

Linell Amser English

Hafan Pori Awduron A-Z

Chwiliad testun rhydd

WILDE, WILLIAM JAMES (JIMMY) (1892 - 1969), paffiwr, pencampwr pwysau pry'r byd (1916-23)

Enw: William James Wilde
Dyddiad geni: 1892
Dyddiad marw: 1969
Priod: Elizabeth Wilde (née Davies)
Plentyn: David Wilde
Plentyn: Verdun Wilde
Rhiant: James Wilde
Rhiant: Margaret Ann Wilde (née Evans)
Rhyw: Gwryw
Galwedigaeth: paffiwr, pencampwr pwysau pry'r byd (1916-23)
Maes gweithgaredd: Chwaraeon a Gweithgareddau Hamdden
Awdur: William Morgan Rogers

Ganwyd 12 Mai 1892 ym Mynwent y Crynwyr, Merthyr Tudful, yn fab i James a Margaret Wilde. Pan oedd yn bedair oed symudodd y teulu i 8, Station Road, Pont-y-gwaith, Tylorstown, Rhondda. Yn ifanc iawn amlygai gryn wydnwch wrth ei amddiffyn ei hun mewn ymrysonau pen-stryd, a phan aeth i'r pwll glo lleol cydweithiai â Dai Davies, hen ymladdwr bol mynydd, a ddysgodd lawer iddo am focsio a'i wahodd i'w gartref i ymarfer ar y llofft.

Pan chwalodd y teulu, cafodd lety yn nhŷ Dai Davies, ac yn ddiweddarach priododd Lisbeth, merch y llety. Crwtyn eiddil ac ysgafn ydoedd, ond hynny neu beidio, ennil ei fywoliaeth wrth focsio oedd ei uchelgais. Yn bymtheg oed, cafodd ddamwain yn y gwaith, a bu ar ei gefn am flwyddyn a rhagor yn disgwyl i'w goes wella.

Gan **Jack Scarratt**, perchennog y bwth bocsio, y cafodd ei gyfle cyntaf er i hwnnw hefyd fynegi amheuaeth ynglŷn â dyfodol pwty'n 5' 2½" na phwysai gymaint â 6 stôn y pryd hwnnw. Ar hyd ei yrfa anhygoel o 864 o ornestau (y ffigur a ddyfynnir amlaf), 7 stôn 10 pwys fu ei bwysau trymaf. Yn 1911, gadawodd y pwll i ganolbwyntio ar yrfa yn y sgwâr proffesiynol ar ôl perswadio Ted Lewis i weithredu fel ei reolwr. Yn Nhachwedd 1914, enillodd bencampwriaeth pwysau pry Prydain drwy guro Joe Symonds. Yn Ionawr 1915 colodd ei deitl i Tancy Lee yn y 17eg rownd. Honno oedd yr ornest gyntaf a gollodd, ond ymhen blwyddyn, yr oedd wedi curo Joe Symonds i gipio'r teitl drachefn, ac yn Ionawr 1916, talodd y pwyth yn ôl i Tancy Lee yn y 11eg rownd. Yr oedd y grym a gariai un mor ysgafn yn ei ddau ddwrn yn rhyfeddu'r arbenigwyr. Bocsio da yn hytrach nag unrhyw rym cyfrin, ynghyd ag amseru perffaith a digonedd o hunan-hyder, oedd esboniad arferol Wilde. Ddiwedd 1916, ac yntau erbyn hynny'n swyddog ymarfer corff yn y fyddin, trechodd Young Zulu Kid o T.U.A. yn yr 11eg rownd i ennil pencampwriaeth pwysau pry'r byd. Yr oedd y 'Mighty Atom', y 'Tylorstown Terror', yr 'Indian Famine' a'r 'Ghost with a hammer' wedi cyrraedd y brig. A'r rhyfel trosodd, trefnwyd gornestau tair rownd rhwng milwyr Prydain ac America. Yr ail noson, curwyd ef gan Pal Moore. Ar sail y dadlau a gafwyd wedi hynny, trefnwyd ail gyfarfod pan enillodd dros yr 20 rownd. Yn Ionawr 1920, aeth ar daith focsio i T.U.A. a threchu pob un o'i wrthwynebwyr heb fawr o drafferth. Yn Ionawr 1921, fe'i trechwyd yn y 17eg rownd gan Pete Herman o T.U.A. Y gobaith oedd y byddai'n ymdeol mewn pryd ond, am £15,000, penderfynodd fynd i Efrog Newydd i amddiffyn ei deitl yn erbyn Pancho Villa ym Mehefin 1923. Ni fuasai ar gyfyl y sgwâr ers hydoedd, ac fe'i trechwyd gan Villa yn y seithfed rownd. Ar ôl ymdeol, bu o bryd i'w gilydd yn gysylltiedig â sawl menter aflwyddiannus. Ysgrifennodd ei hunangofiant *Fighting was my business* yn 1938, a bu am gyfnod yn ohebydd bocsio'r News of the World.

Bu'n glaf am y pedair blynedd olaf o'i oes, pan gollodd ei wraig, ac yn ysbyty'r Eglwys Newydd, Caerdydd, yn 76 mlwydd oed, bu farw ar 11 Mawrth 1969.

Awdur

William Morgan Rogers, (1934 - 1999)

Ffynonellau

Ymchwil bersonol

Darllen Pellach

Gareth Jones, *The boxers of Wales: Volume 3, Rhondda* (Cardiff 2021)

Erthygl Wicipedia: **Jimmy Wilde**

Dolenni Ychwanegol

VIAF: **93795786**

Wikidata: **Q1380989**

Dyddiad cyhoeddi: 1997

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

PDF Argraffu Cyfeirnod

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n **tudalen codi arian** am ragor o wybodaeth.

frannu

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Noddi gan
Llywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government